

Koroško Koroščem

Št. 12.

Celovec, dne 5. prosinca 1920.

Št. 12.

Novo leto Koroškega.

„Vesele praznike, vesel Božič“ se je glasilo nekdaž iz veselih ust, lesketajoče luči božičnega drevesca so se svetile in jasno žarele v vesela srca.

Danes pa lazijo in plazijo skoz našo domovino skrbi in beda. Spomin na žalost in revščino zadnjih let je razprostrl mrtev pajčolan otožnosti črez svetle praznike. Tesnoba, kaj bo še prišlo, je tlačila luči z ledeno roko. Glasili so se zvonovi, poslovlili se od preteklih letih in dneh; v tresaju zvonov se je še enkrat tresla in oglasila vsa beda naše domovine. Končana je vojna že pred 14 mesecih, vendar pa ni prišel mir v našo deželo, mir, katerega niso pozdravile šumeče trobente, ampak goreča želja, hrepeneč klic trpinčenega človeštva.

Deželah in oblasti poželjivi Jugoslovani so vdrli v našo Koroško, odmev morilnega, krvavega orožja je pretresel naše gore. Stiri dolga leta so odvrčali sinovi Koroške laškega sovražnika od mile domovine; v letu premirja, v katerem bi se imelo pomiriti vsako morilno orožje, je prišlo Koroški največje trpljenje. Silni mir je nam vzel orožje iz roke, izpostavil in prepustil deželo plenu in ropu sovražnih sosedov. Pokazala pa je vsemu svetu Koroška v času največjega trpljenja, največjega ponižanje, kako zvesta in goreča je ljubezen njenih sinov do domovine. Z orožjem v pesteh so odvrčali jugoslovanske sovražnike; preslabi so sicer bili sami, da bi trajno celo Koroško osvobodili od Jugoslovanov. Vendar pa so si priborili v St. Germainu, ko so nam narekali mirovno pogodbo

pravico samodoločbe,

katera se je nekdaž rabila kot piščalka-vabilka, katero pa so zdaj drugje prešli in preskočili na sramoten način, kjer od trga trdo sovražstvo naših sovražnikov dežele in kraje naše materne zemlje, zemlje naših očetov in pradedov.

Visoke gore nas omejujejo ostro, nas ločujejo od drugih dežel. Strme stene Karavank proti jugu: Koroška je in ostane naravna enota, dokler nam ne odstranijo naše gore. Nespametno bi bilo, ko bi samoljubne meje proti severu strmih gorah prerezale ravno deželo.

Stoletja že bivajo Nemci in Slovenci delavno in mirno vkup, eden pri drugemu. Kar ni donesla, kar je odrekla skopa, neznatna zemlja goratega severa, sta rodila bolj plodonosen jug in vzhod. Slovenec je obdeloval svoje polje, medtem ko je prinesel Nemeč, podpiran od stare kulture in visoke omike svoje vrle materne dežele, višjo duševno prizadevo, živo teženje. S tem je dal slovenskemu sosеду tudi višji način življenja.

Tako so delali Nemci in Slovenci z umom in roko eden za drugega. Vezi prastarih skupnih šeg, skupne usode in skupnih pesmij so složno vselej na novo zavezale oba naroda: Vsak je ostal zvest svojemu jeziku, svoji narodnosti, enotna Koroška je bila njih domovina, v kateri so vkup živeli kot bratje.

Potem pa je prihajalo k nam srdito sovražstvo vsega, kar je nemško, od Ljubljane in iz Belgrada so prinesli nesložnost med nemške in slovenske Korošce. Te nesloge nesrečen sad so bili boji preteklega leta, je nedopovedno trpljenje, neznosno zatiranje veliko rojakov, kateri še danes koprnejo pod tujo pestjo jugoslovanske vojašine. Hujskači jugoslovanske države postavijo pred Korošce, kateri si bodo s prostim glasovanjem določili prihodnjo usodo,

v a b o slovanske narodne države,

z debelimi besedami obljubujejo „sijajočo bodočnost“.

Iz zasedenega okrožja pa prihajajo nujne obtožbe, katere vsakemu vresničenje vseh teh velikih obljub izpodbijejo in ovržejo. Južni in vzhodni Koroški pa manka v državi SHS vsaka prodaja, ker ima ta rečij, katere slovenska Koroška prideluje, tako dovolj v rednih časih. Trga v Ljubljani ali celo Zagrebu pa sta sploh preveč oddaljena, da bi pošiljali tje; Celovec pa in zgornja Koroška, kjer so se prej vsi izdelki dobro in hitro prodali, bi bila zaprta zaradi mej in stroge kontrole.

V Jugoslaviji pa o narodni složnosti, o „bratovstvu, enakosti in svobodi“ govoriti in blazniti, je še

večja prevara, še večja sleparija!

Kajti med temi tremi plemeni države SHS je samo zunanja „složnost“, njih značaj pa je čisto različen, Slovenci in Hrvati bi naj bli sama priprava

srbske samovlade,

vojaškega gospodarstva Belgrada!

Brez ugovora pa tega Hrvati in Slovenci ne bodo trpeli.

Ze tlejo, žarejo in se lesketajo iskre notranjega upora, posebno pri Hrvatih, pa tudi pri Slovencih na Kranjskem. Prišli bodo časi, ko bodo v Jugoslaviji notranja nasprotja trčile eno na drugo, ko bodo nesrečne spletke in homatije njene prebivalce zavlekle

v pogubo!

Ne s stoletja staro duševno kulturo, ne z vezilom cvetočega znanstva, cvetoče vede in umetnosti se je Jugoslavija zvarila, ampak vojaška sila mora prenapete misli nekaterih častihlepnih glav podpirati. Ustanavljajo se sicer v Ljubljani in Zagrebu visoke šole in veliki zavodi za poučevanje, ali vse to je nezrelo in prehitro, prenaglo, brez vsake podlage splošne omike ljudstva. Tako si morata najnovejša veda, omika in zastala nevednost nepredgledno, nepremagljivo in tuja ena drugi stati nasproti.

Tudi Nemška-Avstrija je po vojni postala uboga dežela, kakor vse dežele skoro brez izjeme, ki so bile o to strašansko vojsko zapletene.

Vendar nam Nemško-Avstrijecem ni treba obupati! Za tega, kateri hoče pošteno in pridno delati, je v naši majhni domovini dovolj možnosti, da bi si mogel prizadevati, uravnati si na novo boljšo bodočnost, boljše življenje! Nemška-Avstrija ima staro kulturo in ima obrti, industrije, katere so pred in med vojsko cvetele. S to kulturo in s temi obrti se bo od vse vojne revščine in bede prej kot sosedne države okrepčala. Ze gibajo se nove moči. Naša mladina že gleda po novih poteh življenja: zmagonosna bo našla in ubrala pot gori! Njene misli ne bodo izgubile pogum, njeno podjetnost po podpirala skrbna in marljiva vzgoja do duševne sposobnosti, ta vzgoja bo ji pomagala črez vsako bedo in silo!

Korošci zasedenega okrožja!

ki boste šli k ljudskemu glasovanju, ne pozabite na vez, katera vas objame z vašim nemškim sosedom, katera vas z njim zedini že sto-in stoletja! Ne dajte se z prevarami slepariti, katere hočejo vas iz stare kulturne in gospodarske skupnosti izstrgati, katere hočejo med koroške brate nastaviti nenaravne meje, narejene ograje! Zvonovi novega leta so peli zadnjič trpljenje zadnjega leta. Zdaj oddajte vso majhno, malodušno boječnost in ubogajte, kar vam pravijo vaša sreča, katera so vendar v sreči in nesreči samo s temi združena, kateri so bivali z vami vselej v zvesti družbi med Tauerških gorah in Karavankah.

Držite krepko in trdo vkup, da vam prinese novo leto gotovo obljubo bolj brezskrbnih, bolj veselih dni:

Enotno in srečno Koroško!

Zagazili smo, gremo nazaj!

Kakor je vsakemu znano, je hujskalo leta in leta več naših duhovnikov že pred vojno proti Avstriji, proti Koroški, prepevali so krasno, lepo Srbijo, vzpodbujali misel o združenju vseh jugoslovanskih narodov v eno državo, „Veliko Srbijo“ ali pa „Jugoslavijo“.

Ta cilj so skušali doseči začetka po tihem, v slednjem času pa javno. Ne-le po shodih, po taborih, tudi posameznim so pravili, kako dobri brati so Srbi, kako lepa je Srbija, kako nas Srbi ljubijo, kako omikani so, kako močna in lepa bo „Jugoslavija“ in kako srečen bo koroški Slovenec, če ga Srb ljubavno objeme kot svojega sodržavljana. Skoro prepričani so bli vsi ljudje, katerim se je trobilo to vselej na novo v ušesa, da pridejo v nebesa, v raj, ko nastane jugoslovanske paradize.

Zdaj pa pogleduje že eden drugega z žalostnim obrazom, kajti zdaj se je pokazalo, kak ljubi brat je Srb Slovincem! Njih vladar je, njih gospod, Slovenec pa njih hlapec, njih tlačan! Prosto govoriti je le dovoljeno višjemu gospodu, drugi morajo molčati, si držati usta vkup, ali pa plačati visoke kazni za najmanjšo stvar.

Pa ne samo prosti Slovenci trpijo pod to strogo vlado, tudi duhovniki so že nevoljni, ker vidijo zdaj sami, da bodo izgubili ne samo vero, ampak tudi materin jezik pod srbsko vlado. Samo to je, da se ti duhovniki ne upajo povedati, kar si že dolgo mislijo, kar vzdihujejo že precej dolgo: „Zagazili smo, gremo nazaj! Razmerje, kakor je bilo prej, naj pride zopet nazaj v našo občino!“

Izpreletela jih je kurja polt.

Jugoslovanski lažnjivec.

Debele, kosmate laži „Korošca“, jugoslovanskega lista, so že vsakemu Korošču, da bi bil še tako neumen, preveč. Zato ga imenujejo samo več „Ključec“, to je „Lažnjivec“.

V štev. od 12. decembra 1919 trdi „Korošec“, da bi Jugoslovani pred enim letom lahko zasedli celo Koroško in žaluje in tarna in toži, da si Jugoslovani pravico „samodoločbe“ niso izkoristili. „Samodoločba“, to je pri Korošču res že smešno. Vsak, kateri ima še malo možganov v glavi, reče, da je „samodoločba“ teh hujskačev, „samodoločba Korošca“ nič drugega kakor

sila!

Ja toada, pred enim letom so Jugoslovani goreče želeli, da bi marširali na Celovec, Blak in Št. Vid in da bi zasedli ta mesta. Pri tem pa so jih zadržali Korošci sami, kateri hočejo o svoji usodi, o svoji bodočnosti

sami določiti,

ne pa, da bi določili tuji Kranjci, tuji balkanski Srbi o naši prihodnosti! To je našem mislu „samodoločba“. Jugoslovanske čete menda danes že čutijo, da so jih Korošci 15. decembra 1918 pretepli pri Grabstanju. Možje iz Zihpolj in Celovčani so pokazali gospodu majoru Lavrič na Holenburškem mostu, Lofentolarji pri Št. Pavlu, možje iz Zilske doline pri Podkloštru čušom, ki so se bili vdrli v našo domovino, da imajo

Korošci sami

pravico do svoje zemlje, do svobode. Jugoslovani so sicer razumeli, da imajo Korošci to pravico, ko so jih ti iz Velikoveca in Podrožice pobili, ko so jih še enkrat pri Guštanju pretepli, ko so jo Jugoslovani pri Pliberku popihali. Zdaj so bli primorani poklicati Srbe na pomoč proti hude Korošec. Prišle so sicer srbske divizijone, Slovenci pa so prodali Srbom s tem tudi svobodo.

Korošci so se morali umekniti, je res. Z junaškimi boji za svobodo so pa bili v Parizu že

zmagali!

Od začetka so zahtevali Korošci za-se samodoločbo, borili so se za samodoločbo svoje dežele. Jugoslovani pa nikdar niso se marali te pravice Korošcev, nasprotno so z vsemi sredstvi v listih in v Parizu, kar jim je-le bilo mogoče,

izpodbijali to pravico!

S silo so mislili Koroško zasesti, s svojimi bajonetti so hoteli neuprašano, brezpravno ljudstvo prisiliti in primorati k ljubezni do Jugoslavije. Ljudsko glasovanje za Koroško so si Korošci — priborili!

„Korošec“ laga, če pripoveduje basni o samodoločbi Korošcev. Slovenci so v resnici vselej to pravico izpodbijali!

Kako hinavsko „Korošec“ piše, pokaže sam v isti številki, ko grozi, da si bodo Jugoslovani Koroško s silo vzeli, če Korošci ne glasujejo za Jugoslavijo! Ja, vidiš moj ljubi, to je tvoj prav obraz! Na vsak način hočeš imeti našo lepo, nikdar ne ubogo domovino! V resnici je, kar smo pisali že v naši prvi številki: Všeč bi to bilo Jugoslovanom: Omikani smo, pridni smo, mirni smo, obrti imamo različne, davke moremo plačevati ne slabe, fantje imamo krepke, s katerimi bi se lahko vojskovali proti drugim deželam.

Ja, kaj še! Drugega ne zahtevate? Jugoslovani so ravno taki kakor človek, ki si da zvišati peto, da bi se drugim kazal Bog ve kako velik. Če pa k večeru, prej da gre spat, odda obujo, vidiš, kako majhen je v resnici. Jugoslovani, tudi za vas bo prišel v kratkem večer, da bote oddali vašo visoko obujo, da bote šli spat, **na vekomaž, amen!**

Kranjci, tuji hujskači ne poznajo velike politike, usta pa imajo široka, kakor jih ne najdeš kje drugod. Poznamo jih že predobro!

Pred enim letom so hoteli celo Koroško požreti in — maja 1919. so poleteli iz cele dežele!

Trdili so, da imajo Beljak in Ziljsko dolino za gotovo — mirovna pogodba pa je določila Beljak in Ziljsko dolino za vselej in za gotovo Nemški-Avstriji!

Ko bi Jugoslovani morali zapustiti Celovec, so širokoustno govorili povsodej: „Kup sipa naredimo iz Celovca, prej da bi ga pustili!“ — Prišel je telegram iz Pariza in Jugoslovani so odšli, ne da bi enkrat strelili, pobesili so glave in nikdar ne vidijo več Celovca!

Cel kor jugoslovanskih listih je vpil: „Rajši smrt, prej da podpisamo mirovno pogodbo!“ — Pred nekimi tedni je Jugoslavija podpisala Saint-Germainsko pogodbo.

„Korošec“ je pisal: „S sklenjenimi rokami nas prosijo Celovčani, da bi se vrnili tja Jugoslovani!“ — in burno, enoglasno je prevzel Celovski občinski svet sklep: „Deželno glavno mesto Celovec se drži na vselej zvesto domovine Koroške in demokratske, ljudoljubne republike Nemške-Avstrije!“

Jugoslovanski agenti in hujskači so trdili: „Za Koroško ni več ljudskega glasovanja. Brez glasovanja pride, se združi Koroška SHS-državi!“ — Pred kračem je pa moral general Majster v Sinčivesi reči: „Uvidimo, ljudsko glasovanje bo vendar prišlo. Zgubljeno je vse!“ Ja, prišel bo sodni dan za vse, ki ne slišijo k stari naši hiši!

Danes pravijo Jugoslovani: „Če bi določilo glasovanje tudi za Nemško-Avstrijo, obdržali bomo Koroško z orožjem!“

Korošci!

Pregledali ste širokoustne Jugoslovane in njih namene! Je-li še eden na Koroškem, ki posluša neumne laži „Korošca“ in jim veruje?

Jugoslovani so že podpisali mirovno pogodbo. Ta pogodba določi, da morajo jugoslovanske čete Koroško zapustiti **še pred glasovanjem!**

Francozi in Angleži bodo to mirovno pogodbo prevzeli, ratificirali. In nekega dne bo prišel iz Celovca telegram in jugoslovanska vojaščina bo zbrala šila in kopita, pobesila bo glave in tiho in mirno bo zginila iz dežele k veselju Korošcev.

Ja, ja, ljubi Korošec, tudi za te bo odbila ta ura, danes hočeš ja samo še strašiti. Groziti misliš Koroščem z jugoslovanskimi bajoneti, da bi glasovali za tvojo „zlato Jugoslavijo“. Kazati hočeš Koroščem skrhan meč generala Majstra, kateremu pobegnijo dan za dnevom stradani vojaki v Nemško-Avstrijo. To je „vojaščina“ tvojega „generala“!

Korošci se ti smejo, neumen lažnjivi list!

Ljudsko glasovanje bo prosto in tajno.

Ne pod jugoslovanskimi bajoneti bodo Korošci pri tej določbi o usodi svoje domovine glasovali, ampak pod varstvom interalijirane misijone.

Kakor ve vsak Korošec, bo to glasovanje določilo samo **za nerazdeljeno, nerazdeljivo Koroško,** proti tuje uradnike in advokate!

Jugoslovani nikdar ne bodo več stopili v našo domovino!

Če bi se res upali, na novo vdreti v našo deželo — kar pa nikoli ni verjetno, kar vemo od prej — bo stala cela moč združene antante proti nje. K temu pa ne bo več prišlo, radi bodo slovenski vojaki vrgli puške proč, kakor da bi se še enkrat za krivico in vojne bogataše borili in vojskovali proti

ljudstvo, katero ljubi svobodo, katero se ne da dolgo zatirati.

Na Kranjskem pa bodo poklicali one vodnike na odgovor, kateri so zapeljali in zahujskali kranjsko ljudstvo zaradi Koroške, kar je kostalo Slovincem samo denar in njih veljavo po svetu.

Novine.

Koroško vprašanje. V Sv. Filipu se je vršil velik ljudski shod, katerega so Nemci in Slovenci mnogoštevilno obiskali. Enoglasno so sprejeli sledečo resolucijo:

„Ljudski shod v Sv. Filipu od dne 14. decembra 1919. se izreče z vso ogorčenostjo proti vse poskuse, raztrgati našo ljubo domovino in evetoč del dežele zediniti z gospodarsko in kulturno zaostalem Balkanom. Zvesto in brez strahu se izjavi z vso določnostjo za nerazdeljeno Koroško in prsto ljudsko republiko Nemško-Avstrijo! Koroško Korošcem!“

Srbske razmere. K srbskemu stotniku Ivanovich v Ribnika, zakaj še ni podporočnik (Unterleutnant), ker ja pisati mu prinese pisma, da bi jih podpisal. Stotnik vpraša podčastnika, zakaj še ni podporočnik (Unterleitnant), ker ja pisati in brati zna; v Srbiji je vsak takoj podporočnik.

Govori med oficiri: „Srbski stotnik (od artiljerije) vpraša nadporočnika — tudi od artiljerije — zakaj ne gre v šolo v Belgrad. Ta mu odgovori, da zna to že vse. Dalje so govorili o napravi naših kanon in o sredstvih za namerjanje. To vse je bilo srbskemu stotniku čudna reč, od katere svoje žive dni še nikoli ni bil slišal. Rekel je, da se pri njih (Srbih) koj tako približno strelja, na kar so se seveda vsi drugi smejali! Končno je rekel stotnik k nadporočniku: „Če pridete v Belgrad, ste kar hitro major!“

Kakor v tej, je pa tudi v vsaki drugi reči. In ti Srbi, tako zaostal narod naj bi bil nam gospodar! Če bi ta reč ne bila tako resna, bi se smejali!

Iščejo dimpelne, je pa zastonj; 4. decembra je prišel iz Ljubljane višji državni uradnik v Velikovec in sklical shod meščanov in rokodelcov v gostilno Kolloros. Tam je razodel, da je prišel iz Ljubljane, da sliši želje in pritožbe prebivalstva, čim več tem bolj. Izjavil se je jugoslovanski zastopnik države, da je cel okraj Velikovec in vsi zasedeni deli Koroške Jugoslovanom brez ljudskega glasovanja gotovi. Na noben način ne bo glasovanja. Slovani sami bi bli gospodarji tega okrožja!

No, ne tako debelo in kosmato! In kakšne limanice so to? Sploh pa: Mirovno pogodbo je podpisala ne samo Nemška-Avstrija, ampak tudi Jugoslavija. Da bi to desetkrat ali stokrat na dan Jugoslovani tajili, ljudsko glasovanje bo prišlo tako gotovo, kakor teče Drava navzdol.

Ugovor Zrelca. Pri seji od dne 9. decembra je v Gradnici sklenil občinski svet nezasedenega dela občine Zrelc sledeč sklep:

„Enoglasno se izrazi občinski svet nezasedenega dela občine Zrelc za nerazdeljeno Koroško in za združitev naše dežele z republiko Avstrijo!“

Obenem pa obžaluje občinski svet, da dozdej ugovor veliko ljudij iz Zrelca in okolščine pri interalijirani misijoni ni imel uspeha, ugovor zaradi nepravilne in samovoljne določbe „Lampf“ potoka kot južno demarkacijsko črto namesto meje, ki jo je določila konferenca v Parizu. Zavolj tega se prosi na novo, da bi posredovali.“

Češko. (Postrežljivost proti Nemce.) Od samega veselja, da se je ustanovila samostojna češka republika, so bli Čehi lansko leto pijani, skakali so iz veselja in ne več vedli kaj. Zdaj pa pride trezno premišljevanje. Kajti tudi na Češkem občutijo pomankanje živeža teško, tudi tam je pomankanje premoga (kolna), tako da tudi na Češkem k božičnim praznikom z železnico nihče ni se mogel peljati. Pri tem dejstvu izgubi prenapeta narodna politika zemljo pod sebo, ne stoji več trdo na tleh, prihaja nujna potreba, iskati gospodarski mir s sosednimi državami. Zaradi tega je bil češki ministerpresident primoran, začeti obravnave in razprave z Nemci na Češkem.

Dobro je, da se slovanska vročnica, ki je menila, da more vso zgodovinsko preteklost izbrisati in razbiti, s časom pomiri, ker zahteva resničnost drugo, kar si je zamislila prena-

peta glava. Le na ta način bo ozdravela ta prazna vročnica in ostala bo toplota, katera ne trga in ne pobija, ogenj kateri človeku pomaga in ga podpira. Tudi na

Ogrskem se bolj in bolj zahteva gospodarsko približevanje k Nemški-Avstriji. Bolj in bolj uvidejo ljudje, da potrebujejo industrialne izdelke sosedne države ravno tako potrebno, kakor ta ogrsko poljedelstvo. Zdaj so Ogri zaradi Nemške-Avstrije še malo ozlovoljeni; Clemenceau v Parizu zahteva namreč na novo v nekem pismu odstop in prepust nemškega zapada Ogrske. Vedo pa, da prote temu ničesar ne morejo narediti, ker je v mirovni pogodbi tako določeno.

G. župniku Ražunu za spomin.

Po Parizu smo hodili,
Za Jugoslavijo smo prosili,
Aleluja, Aleluja!
Po Parizu smo hodili
Gospodje so nas nazaj vrnili,
Aleluja, Aleluja!
Vsi ti moži,
Kteri so v Parizu bli,
So slabo zdaj potróstani!
Jugoslavija bo zginila
Iz našega Koroškega!
Pa tudi ti moži,
Katere Jugoslavija veseli!

(Pesem fantov v Šent Jakobu.)

Iz zasedenega okrožja.

Grebinj. (Bahanje — besede.) Dne 21. novembra je pridigoval župnik Kindlman med drugim: Ne zaupajte več v Nemce, kajti ti so hudiči, niso več podobni človekom, oropali in okradli so nas; zdaj pa jih ne bo več, ker nimajo te moči kakor Jugoslavija. Ne bojte se več te drhali. Ti nemški hudiči vam nikoli ne morejo več groziti. Saj tudi nimajo pravice do tega. Vrhu tega imamo mi vojsko, imamo moč in nobeden drug.

Na Dravi. Dne 7. decembra je bil pri Kreucvirtu shod. Ravne veliko ljudij ni bilo prišlo: Prišli so zaslepljeni Slovenci z ženami in otroci in ljudje koroškega mišljenja, kateri so bli radovedni. Poslanec Grafenauer je baje prišel iz Belgrada. Govoril je o Nemški-Avstriji-deželi dolgov. Izjavil je, da ima Avstrija veliko več dolgov kot stara zrušena država. Govoril se je bolj in bolj v jezo in vročino: „Nemčurje ni ustvaril Bog, ampak hudič“. Rastogotil se je in vpil z razkačnim sovraštvom, da bi rad živel še neka leta, da bi videl, kako bodo Nemci čisto poginili. „Za kmete, tudi te nemškega mišljenja, so zdaj odperta nebeša, pa nočejo iti neter!“ je vzkliknil.

No, no, gospoda Kindlman in Grafenauer ne tako naglo in urno!

Dolgovi so se tudi pri naših prejšnjih sovražnikih strahansko pomnožili, tudi „Velika Srbija“ je vse prej, kakor bogata. Vse, kar je prav! Če bi živel ljubi Grafenauer na tisoč let, bi revež ne doživel, ne on sam, ne njegovi otroci, da bi poginil nemški narod. Te Grafenauerjeve besede so res neumne. Na vse hujskanje pa si je dal samemu in drugim hujskačem prav odgovor, da nočejo iti kmeti v jugoslovanska „nebesa“. Pač vedó, kakšna so ta nebesa in zato malo pomislijo, prej da si skujejo sami sebe verige.

Tema dvema gospodoma, ki tako rada požirata Nemce, podamo sledeč, kar mislijo Rumuni in Poljaki:

Rumunski list „Vointa Poporului“ je pisal: „Bratje, živajte dobro z Nemci. Ti so dobri gospodarji, dobro obdelujejo zemljo, redijo lepo živino in so dobri rokodelci. Vsak kmet ve, da redijo Nemci najlepše konje in najlepšo goved. **Zelo delavni so, pošteni in miroljubni.** Oglečajte si samo nemška posestva: imajo lepe hiše, velika gospodarska poslopja, očitvidna je njih snažnost. Od teh Nemcev so se Rumuni naučili veliko dobrih rečij, učó se še danes. Nemci ljubijo šole, tako da še eden ni, kateri bi ne znal brati in pisati. Iz srca nam pride želja, da bi vdrli ti Nemci globoko v Rumunski narod, ker bi potem naši kmeti nikoli ne dali se opehariti od zvitih trgovcev.“

Poljski učenjak Kutrzeba piše v svoji novi ustavni zgodovini Poljskega: „Stari nemški naselniki so vpeljali celo vrsto važnih novih naprav in poboljšalo gospodarsko in pravno stanje Poljskih vaščanov. Otvorili so nov čas gospodarskega razvijanja Poljskim vašem. Poljski učenjak tudi pravi, da so Nemci ustanovili Poljska mesta, katera so se od začetka zelo dobro razvijale. Ta mesta so bile razen nemških kmetijskih naselbin najvažnejša za gospodarsko razvijanje Poljskega od 13. stoletja.“

Velikovec. Označevanje denarja se ni vršilo brez dogodkov. Prebivalstvo je čisto zmešano in ne ve, kaj narediti, še to ne, bi li dalo denar označiti ali ne. Upajo vsi, da bo okraj zopet prišel h Koroški in tako zamenjajo denar v nemško-avstrijski; sploh zdaj rajši avstrijski denar vzamejo kakor jugoslovanski.

Bankovce, ki od prej niso prav označeni vzamejo ne da bi kaj dali ja nje. Tako so vzeli trgovcu Kulterer na ta način — 4000 k; reči moreš, da vzamejo skoro vsakemu kaj. Nemško-avstrijski denar, katerega so ljudje tudi prinesli, je komisija raztrgala! Ljudje so razburjeni in to po pravici!

Stara babica je barala nekega jugoslovanskega oficirja, kaj ji je storiti z denarjem. Ta ji pove, da mora ga dati označiti. To je bilo babici preveč, razjezila se je tako, da je oficirja kar zmerjala. Končno je rekla: „Drhal (bagaš), kdaj bote nas pustili z mirom, kdaj bote odšli?! Še poslednje prihranjene krečarje hočete nam vzeti!“

Števila bankovcev je v Jugoslaviji bajé poskočila od 6 na ednajst milijardov (milijard je tisoč milijonov).

Hrvati so, kakor se poroča, strašno razburjeni, ker se je odštelo 20 % pri označenju denarju, tako da je vlada v Belgradu primorana, odšteti denar dati zopet napaj.

Za 70 kil soli, katero je dobil nek učitelj (ime je znano) iz Nemške-Avstrije, je moral plačati — 79 kron cola. Ni dovolj, da „zlata Jugoslavija“ nima soli ne cukra — v Velikovecu menda že dva meseca ne te ne druge reči ni — je vsak primoran, oskrbeti si, če mu je to mogoče, potrebne reči, brez katerih ni živeti. Zato pa mora plačati davek, plačati cole, da mu stane blago dva-ali celo trikrat dražji, kakor ga je kupil. „Zlata, blagoslovljena Jugoslavija“, lepo skrbiš na vse strani za koroške Slovence!

Grebinj. Pri gospi Lutschounig (gostilna) so se tudi nastanili Jugoslovani, katerim manka vsaka spodobnost: kar v veži gredó na stran. Ravno taka svinjarija je pri posestniku Haberl, kjer onesnažijo še mir. G. Maierhofer, po domačem Rafer, so ulomili tam nastanjeni vojaki kamro; okradli so turščico in velike jermene. Posestnik se je pritožil pri komandantu stotniku. Ta pa je rekel, da je razumljivo, ker že 3 dni za konje niso dobili nobenega sená. Ja, in jermeni? So ti morebiti tudi za konje? Ali kaj? — Isto noč so okradli hlapcu cel prihranjen denar. Od tega časa, kar je inf. reg. 45 v Grebinju, so tatvine dnevni red, enako pretep med vojaki kakor tudi med vojaki in domačimi ljudmi.

Zaradi označevanja so ljudje umljivo tudi v Grebinju razkačeni. Razen 20 % odbitka so ovrgli veliko bankovcev, ker bi ne bili prej prav označeni. Neka kmetica jugoslovanskega mišljenja je rekla na pošti v Grebinju: „Na ta način bodo zgubili Jugoslovani še te glasove, katere bi dozdaj dobili za-se“.

Sv. Martin. Tukajšni vojaki (posadka) so ukradli kmetu „Toni“ 2000 k. Ker so tukaj srbski in slovenski vojaki, je nastal med njimi prepir, ker je krivil eden drugega. To za nas ja ni več novega.

Spodnjo-Stajerci so zelo nezadovoljni, posebno zaradi menaže. Vsak dan imajo trikrat župo.

Podčastnik je rekel: „Kmalu se bomo in se moramo osvoboditi od teh Srbov“.

Kmeti nimajo denarja; eden leti k drugemu, da bi si izposodil denarja.

Pokrče. (Zelo so se motili!) V Pobršah je dala občina vprašati od hiše do hiše, kako bodo ljudje glasovali. Dobila je samo eno obljubo od občinskega svetovalca Thaler. Eden je prosto rekel, da bo glasoval nemško. Drugi dan je dobil od urada naznanilo, da ne dobi več tobaka za trafiko!

Borovlje. Pri nas označujejo denar na pošti in davčnem uradu (štajromt). Dne 6. decembra je čakalo veliko ljudij, vsi jugoslovanskega mišljenja (iz Sel, Šajde). Dopoldne so

čakali zastoj. Popoldne so bili že tam, prej da je bilo 2. Okence pa v dveh tudi še niso bile odprte. Prišla sta dva vojaka; rekla sta, da bota že naredila, da bo se enkrat začelo. Ljudje so njima dali prostora in začela sta razbijat. Res je to pomagalo. Kmeti so menili, da bota šla vojaka zopet nazaj, da bi oni sami prej prišli k okencu, če že tako golgo čakajo. Ja, kaj! Janez Roblek, Kacmun, prepričan Jugoslovian iz Šajde, je začel tarnjati in zmerjati. Zdaj ga pa popade en vojak na prsih, mu grozi z bajonetom in mu da prav dobro kla-futo. Nihče se ni upal kaj reči. Slednjič so pa vendar žene začele. Slišati so bile besede: „Ni res, domači smo in nemamo nobene pravice“ itd. Možje iz Sel pa so rekli: „Če zopet potrebujete denarja, nas na novo poklicajte!“

Bankovce, kateri od prej niso prav označeni, vzamejo in ne dajo jih ljudjem več nazaj. Kakor pravijo, pridejo ti bankovci proč. Ko bi to le vsi verjeli! Taka poročila nam pridejo tudi iz občine Šmarjeta. Kmetu Woschitz-u iz Dulah so vzeli na ta način 100 k. Ni mu pomagalo, ko je rekel, da je te denar dobil od urada, ko so zamenjali avstrijski denar.

Cukra iz „Karavankenhof-a“ se je udeležilo veliko Slovencev iz Borovelj. Neka žena je menda vrgla ukraden cukrer (200 kil) v stranišče (leibl). Zaradi te reči so ljudje zelo razburjeni, ker še za november niso dobili cukra. Župnik Trunk je baje dobil cel vagon, kakor pravijo, za bčele. Ali ni treba bčel imeti. Kdor se podpiše za Jugoslavijo, tudi dobi cukra.

Nek kmet iz Rožne doline je izgubil pri označevanju denarja precej veliko. V jezi je razbil en križ in rekel, da bodo nas Kranjci še čisto izsrkali in izmolzli.

Pustric. 3. decembra so ukradli jugoslovanski vojaki g. Karnerju, občinskem sekretarju 800 k. — 5. decembra je napadla jugoslovanska patrula 300 korakov pred njegovo hišo Karnervirta in mu ukradla 7000 k!

Vovbre. Začetka decembra so ukradli jugosl. vojaki pri Furianu, po domačem Lorber, v Vovbrah 178 kil ovčje volje in kuhinsko orodje. Posestnik je to ovađil pri poveljništvu (komando). Nek večer je ležalo vse, kar so bili ukradli, pod oknom.

Važenberk. Kren-u iz Sv. Petra, kateri se je bil k nam iz Kranjskega priselil, so pri označevanju denarja odvzeli tudi 2000 k. Zdaj je tako razburjen in na svoje rojake jezen, da se nič več ne mara za Jugoslovane.

Jugoslovanski oskrbnik pri Standmanu v Sv. Petru zahteva za en čaj (te) 10 k. To je doberkup!

Pri nastanitvi v Vovbrah so priprosto odvzeli prebivalcem stanovanja, brez ozira, ali imajo domači kje bivati in biti ali ne.

Tamošnji posestnik Grabensteiner se je branil, dati stanovanje. Dobil je zato par klafut! Kako ljubo!

Uvidimo enkrat, da smo za Jugoslavijo samo kakor neka žival ali zver. Človek je še le Kranje ali Srb!

Rožak. Zupan Rauter je bil zdaj kaznovan — 12.000 k. Tobak, katerega je bil dobil že prej, je zadržal in zdaj še le prodal, ko je poskočil tobak za 100 % v ceni!

To je res pravi zastopnik občine!

Grebinj. (Jugoslovansko „solnce svobode“.) Petega decembra je bil v Narodnem domu pretep med jugoslovanskimi vojaki in Korošci. Prvi so peli jugoslovanske hujskajoče pesmi, drugi pa koroške. Domači so se morali sili umekniti, tujci so jih topli s kopiti in končno so jih peljali v šolo, kjer so jih izpraševali. — To so naši „bratje“! — Pri Bierbaumer-ju posmodijo Jugoslovani vse drve, ne da bi kaj plačali za nje. Raven tega pa ravnajo tako neprevidno, da bi 5. decembra kmalu nastal ogenj, katerega pa so posli še ob pravem času opazili, da so ga mogli ugasniti. Ko je poklical posestnik vojake zaradi tega na odgovor, so ga na vrh še zmerjali in mu grozili!

Zitaraves. Jugoslovani nakupujejo zdaj precej veliko živine in jo pošiljajo na Kranjsko. — Za mesec november so izdali samo pol kile cukra na osebo. Za december je bajé cukra samo za bolnike. Za moko se moreš prej oglasiti, kar je ne dobiš; ržene moko pa sploh ni. — Jugoslovani usta ne uperajo več tako široko. Nikjer ni več slišiti pohvalnega govora o obilnosti v državi SHS. Up prebivalcev, ki mislijo še vendar in še vselej koroško, je večji, kakor je kedaj bil.